

REVŠČINA IN PRIMITIVIZEM

Le redkokdaj se zgodi, da najde takšna tema, kot je današnja, prostor na prvi strani kakšnega časnika. No, tokrat se je. Da je to potrebno, dokazujejo tri fotografije nad tem zapisom. Prvo smo naredili pri vходу v skladišče gotovih izdelkov, drugo na dvorišču med pisarnami in skladiščem pomožnega materiala, tretjo med skladišči. Vse tri fotografije imajo skupni imenovalac — nezaslišan red. Seveda ne gre le za grdo in nekulturno navado odmetavanja smeti kjerkoli in kadarkoli. Gre za več, gre za odnos do nas samih. Mar nam je vseeno, da so naši prostori marsikje podobni svinjakom, ki postajajo vse bolj nevarni tudi življenju in zdravju ljudi. Kaj če bi prišlo do požara, kaj, če...?

Torej — gre za vzgojo nas samih, za dober zgled našim obiskovalcem, ki sicer pohvalijo naše pročelje, in se zgrozijo, ko zagledajo, kaj se skriva za njim. Kaj drugega kot revščina in primitivizem, nered, ki nas žali, nas maže v očeh drugih in nam dela sramoto! Vsak naj bi posvetil vsak dan redu in čistoči pet minut, pa ne bi bilo videti grdih prizorov. Ni dovolj, če je lepo samo pročelje, tudi skrivnejši kotički naj bodo lepi in urejeni!

Metlika, 18. maja 1987

NAŠA ANKETA

Pet minut za snago

Tovarna Beti je pred vhom sicer urejena, po skritih koticah v delovni organizaciji pa je moč najti marsikaj, od dokaj nedolžnih smeti do odpadkov, ki lahko pozvroče celo požar. Po tem, kako čisto ali umazano je določeno okolje, pa je moč soditi tudi, kakšna je miselnost ljudi, ki v takšnem okolju živijo ali delajo. Zato, da ne bi imel kdo pomislekov nad našo miselnostjo, smo imeli v metliški Beti 9. maja čistilno akcijo. Seveda pa ni dovolj, da bi en dan na leto čistili, vseh ostalih 364 pa onesnaževali. Zato naj bi postala skrb za čisto, bolj urejeno okolje, skrb vsakega zaposlenega v naši tovarni. Zato smo sprejeli parolo, naj vsak vsaj 5 minut na dan posveti redu in čistoči. Prav pa bi bilo, da bi skrb za lepše okolje prerasla naše tovarniške zidove, da bi se razširila po vsem mestu in še kod. Kaj menijo o takšnih akcijah, o takšni skrbi, pa nismo povprašali le delavcev Beti, ampak nas je zanimalo, če bi bila čistilna akcija potrebna tudi v Kometu.

DANICA VUJČIČ, sortirka v tozdu Konfekcija: »Prav, da so se v tovarni spomnili, da je potrebno marsikaj počistiti, pa najsi gre za zunanost ali notranost delovne organizacije. Zunaj so bile marsikje smeti, pa stara, suha trava, tudi

rože bi lahko zasadili še marsikje. Ko stopimo iz šivalnice na dvorišče, si, če dežuje, pred vrati najprej »operemo« noge v luži. Prav gotovo tudi to ne sodi k lepšemu okolju. Pa po tovarni: kartonskih škatel je bilo dovolj vsepovsod, tudi blago marsikje ni bilo zloženo tako, kot bi moralo biti. Menim, da bi morali imeti akcijo za lepše, bolj urejeno okolje vsak dan, tega pa bi se morali zavedati prav vsi.«

JANEZ HUMLJAN, mojster vzorčenja v tozdu Metraža: »Če bi vsak pospravil sproti za sabo, ne bi bile potrebne očiščevalne akcije. Tudi surovine, kot so polivinil, karton, preja, bi lahko še koristno porabili, če bi ga sproti sortirali. S takšnimi občasnimi akcijami pa ne bomo prišli daleč, zlasti še, ker se nekateri vključijo vanje, drugi pa še naprej onesnažujejo. Seveda pa je potrebno ljudi najprej primerno vzgojiti, jih naučiti, kaj je njihova dolžnost. V delovno nalogo vsakega sicer spada, da za sabo pospravi in počisti delovno mesto, zato bi ljudje to morali tudi upoštevati. Ne pa, da eni onesnažujejo, drugi pa čistijo.«

IVAN ROŽIČ, predelavec pri sukanju in tekstoriranju v tozdu Kodranka in volna: »Očiščevalne akcije lahko le pozdravim, saj je čisto okolje dokaz, da v njem živijo kulturni ljudje. Prav gotovo bi bile takšne akcije potrebne večkrat. Okolica naše tovarne je lepo urejena, prav tako tudi parki, le nekoliko več cvetja pogrešam. Kar pa se tiče čistoče okrog strojev, lahko zatrdim, da vsaj v našem tozdu sproti čistimo, saj sicer ne bi mogli uspešno delati.

ANKICA VIVODA, nabavna referentka konfekcijske skupnosti: »Veliko je nereda po tovarni in okoli nje, moti pa me, da je pred kratkim komisija pregledovala red po pisarnah in se je spotaknila ob plinsko peč, skrito za zaveso, na katero sedaj, ko je ne uporabljamo več, odlagamo dokumentacijo, ker preprosto za to v pisarni nimamo polic, ki bi jih potrebovali. Res pa je, da po pisarnah ni pravega reda, za kar je krivo tudi to, da ni primerne pisarniške opreme. Kolikor pa je v naši moči, poskrbimo, da je vzdušje v pisarni čim boljše. Imamo tudi rože, ki jih sami vzgajamo. Kar pa se akcije za red in čistočo tiče, bi morala biti vse leto. Seveda pa je predvsem od vsakega posameznika odvisno, kako bo poskrbel, da bo živel v čim lepšem okolju.«

JOŽE MATJAŠIČ, vratar v Kometu: »16 let sem že vratar, v tem času pa sem zamenjal in

spoznal številne delovne organizacije in lahko rečem, da je prav Komet najbolj urejena tovarna. Z urejenostjo so zadovoljni tudi inšpektorji, kar pove tako rekoč vse. Imamo 2 kurjača, ki, ko prenehata kuriti, urejata parke okrog tovarne, okopavata rože, kosita travo. Kar pa se tiče smeti, jih delavke sproti odlagajo na za to določena mesta. Pri nas nimamo več gradenj, tako kot v Beti, zato tudi nimamo vsepovsod gradbenega materiala in tudi lažje vzdržujemo red okrog tovarne. Zato v Kometu ni potrebna nobena posebna čistilna akcija, kajti tu vsak dan skrbimo za red in čistočo, vsaka stvar pa je na svojem mestu.«

STANKA VRVIŠČAR, kontrolorka gotovih izdelkov v Kometu: »V Kometu je kar red, res, da se morda še tu ali tam najde kakšna malomarnost, a je tega bolj malo. Odpadni material namreč sproti pospravljamo, prav tako embalažo, tako da zaradi tega ni potrebna nobena posebna akcija. Delavke so se pač navadile, da vsaka za sabo pospravi delovno mesto in potem tudi ni nejevolje, ko pride za njen stroj druga delavka.«

NAPREDEK, RAZVOJ IN OBSTOJ

Odgovori na vprašanja

V predzadnji številki Vezila so bila objavljena vprašanja ob javni razpravi oziroma obravnavi zaključnega računa in plana 1987. Kolegij je analiziral vse zapisnike z javne razprave in poskušal pozitivno rešiti tista vprašanja oziroma predloge, ki so v poslovodnih pristojnostih. Nekaterim željam, zahtevam se, žal, ne da v celoti ugoditi.

TOZD KODRANKA IN VOLNA

Na pripombo, da se delijo stanovanjska sredstva prepozno, smo letos izdelali finančni program za delitev stanovanjskih kreditov in aktivirali samoupravne organe, komisije, pa bodo predvidoma do 15. maja zadevo rešile.

Pripomba, da je potrebno več pozornosti posvetiti starejšim delavcem in invalidom, ni mogla biti v celoti pozitivno rešena, saj nimamo dovolj primernih delovnih mest, da bi jih z rednega delovnega procesa premaknili na pomožna dela in naloge. Ta problematika se bo reševala sproti v posameznih delovnih sredinah, od posameznika do posameznika, od primera do primera. Preko sindikalne organizacije pa je začeta akcija topliškega zdravljenja za navedene strukture delavcev.

TOZD METRAŽA:

Pripombi pletilcev glede vrednotenja njihove delovne naloge ni možno ugoditi, saj smo analizirali vrednotenje vseh proizvodnih delovnih mest v Beti in prišli do zaključka, da so glede zahtevnosti in strokovnosti vsa štiri proizvodna delovna mesta: teksturirec, pletilec, barvar in šivilja enakovredna. Razlike v obstoječih rangih med temi deli pa izvirajo z različnih pogojev dela.

Primerjali smo tudi relativna razmerja naših tipičnih delovnih nalog s panožnim sporazumom tekstilne indust-

rije in ugotovili, da ni bistvenih razlik.

TOZD KONFEKCIJA METLIKA:

Delavke so pripomnile, da bo poleti nevzdržno delati zaradi klimatske naprave. Pri Pionirju smo naročili projekt in klimatizacija bo do poletja popravljena.

Javnega prevoza za Grabrovec z Vidovjem nismo mogli urediti ker je premajhno število delavcev in bi bila cena prevoza previsoka. Za Božakovo pa se vodi akcija preko KS o možnostih krožne vožnje Metlika — Kamanje—Božakovo—Metlika.

Osebna ocena režijskih delavcev v TOZD Konfekcija Metlika se bo začela izvajati skupaj z uvedbo istega sistema v ostalih TOZD in DSSS.

Proizvodna problematika, ki so jo delavke nakazovale na zboru, je predmet tekočega dela strokovnih služb v TOZD in pripravi dela.

TOZD KONFEKCIJA ČRNOMELJ:

Pripomba v zvezi z dopusti ne drži, saj imamo v povprečju 2 dni več kot ostali. Minimum in maksimum dopusta pa je reguliran tudi z zakonom o

delovnih razmerjih in v popolnosti ni prepuščen OZD.

Osnovne postavke smo takoj po zbirih izpisali na ustrezne sezname in jih posredovali direktorjem TOZD in obračunalcem OD. Dinamika povečanja OD in sama tehnika pa je zapisana v gospodarskem načrtu 1987. Vsak delavec lahko dobi natančno obrazložitev o izračunu OD pri direktorju TOZD ali sektorja. Obračun OD vsebuje mnogo različnih elementov in je zato nemogoče celotni sklop objaviti v Vezilu oz. Novicah.

Kolegij je razpravljalo o potrebi po delovnih haljah, vendar je tu omenjen s finančnimi možnostmi, še vedno pa bodo halje oz. delovne obleke prejemale delavci na delovnih mestih, ki so kot takšna opredeljena v Pravilniku o varstvu pri delu.

OUR ŽAKANJE:

Za večerni vlak proti Ozlju, ki gre ob 22.45 uri proti Ozlju, smo ŽTP Novo mesto prosili za premik na zgodnejšo uro. O rešitvi ali nerešitvi naše prošnje nas bo ŽTP obvestil do 1. junija.

Oblika in količina solidarnosti oz. dela na solidarnostne sobote ni zgolj v domeni z DO,

temveč republiških predpisov, ena sobota pa je solidarnostna za potrebe Beti (sestanki, zbori itd.).

Delavci v TOZD Žakanje izkoristijo enak procent sredstev iz OD za stanovanjsko izgradnjo kot v ostalih TOZD v Beti. Zadeva pa je regulirana tudi s Pravilnikom o delitvi stanovanj in kreditov za individualno stanovanjsko izgradnjo.

DSSS:

za razrešitev prepočasnih informacij med posameznimi službami smo pristopili k projektu obveznega vnosa dokumentacije v računalnik, s čimer se bo preprečil subjektivni vpliv oz. možnost zadrževanja informacij.

Postavljeno je bilo vprašanje, kako se lahko delavcu zviša OD oz. rang? Predlog mora podati neposredni vodja, katerega verificira ali ne direktor TOZD ali sektorja ki enak ali dopolnjen predlog posreduje na komisijo za nagrajevanje. Komisija sprejme ali ne sprejme predloga, ki ga v primeru sprejetja vodja posreduje na DS TOZD/DSSS. Če DS predlog zavrne, se le-ta ponovno ne more obravnavati pred potekom 6 mesecev.

PREDSTAVNIŠTVO LJUBLJANA:

Pripomba za topliško zdravljenje se že rešuje. Začeto investicijo toplotnega ogrevanja iz toplarne bomo nadaljevali, ko bo dokazana s strani pristojnih na Predstavništvu, da bo ta varianta cenejša kot sedanja. Ostale probleme delavk v Predstavništvu pa bo reševalo njihovo vodstvo v okviru rednih vsakodnevnih del.

ZAKLJUČEK:

V naši DO je zaposlenih 2070 delavcev z enakim številom različnih interesov in želja. Naša težnja je zadostiti vsem interesom, vendar s ciljem: napredek oz. razvoj in obstoj kolektiva.

Vida Šegina Matkovič
Nikola Podrebarac

SAJ SE NE VIDI — Pa se. To je isto, kot bi snažilka pospravila smeti pod preprogo. Nekaj časa bi bile skrite, nato bi prišle na dan. V naši očiščevalni akciji, traja naj vsak dan, vse leto, bomo pospravili tudi takšne »skrite« koticke. Za kamero Branka Matkoviča, kaže, ni nič skritega.

Metlika, 18. maja 1987

PRIZNANJA ZA DELO

Naši nagrajenci

Tovarna Beti je ob 30-letnici svojega obstoja, ki ga je praznovala konec preteklega leta, predlagala vrsto svojih delavcev za priznanja, ki so jih ti prejeli na metliški akademiji ob dnevu OF in prazniku dela. Tako je predsedstvo socialistične federativne republike Jugoslavije odlikovalo z redom republike z bronastim vencem Jožeta Jankoviča, z redom dela s srebrnim vencem Viktorja Kozjana, z medaljo dela pa Barko Bahorič, Marijo Ferk, Marijo Horvat, Nado Matekovič, Darinko Plut, Ano Popovič in Zlatka Bukovca. Srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije pa je prejela Slavica Plut. Delovna organizacija Beti pa je prejela srebrno Bloudkovo značko. Prav je, da vse nagrajence, ki jim iskreno čestitamo, z nekaj besedami tudi predstavimo.

TOVARNA ZA VZOR

Jože Jankovič, naš upokojenec, je v Beti delal 24 let. 2 leti je bil komercialni direktor, 10 let finančno-računo-

vodski direktor, nadalje pa finančni svetovalec. S svojim delom je pripomogel, da so se z naložbami v posodabljanje strojne opreme izboljšali delovni pogoji, s tem pa so dosegli tudi kvaliteto in ugodne

poslovne rezultate. Svoje spomine na Beti pa Jankovič niza takole: »Čeprav tistim, ki danes delajo v Beti ni lahko, jim je le nekoliko lažje, ker je tovarna zgrajena, imajo kadre, opremo, kot je bilo nam, ko smo morali na začetku tako rekoč iz nič postaviti tovarno. Še težje je bilo, ker je bila takrat tekstilna industrija v Sloveniji odpisana. Prav to, da smo se morali opreti na lastne sile, da nas ni nihče razvajal, pa je gotovo zasluga, da je Beti danes zrasla v takšno tovarno. Vedeli smo, da bomo šli v stečaj, če ne bomo ustvarjali. Takrat ni bilo nikogar, ki bi nas saniral. Vsi, od delavca pri stroju do direktorja, smo vedeli, da si moramo prizadevati ne le za enostavno, ampak tudi za razširjeno reprodukcijo. To so bili časi, ko ni nihče vprašal, kaj bo delal. Vsak je vedel, da mora delati. Za vodstvene delavce tudi prostih nedelj ni bilo. Takrat smo imeli sestanke kolegija. Spominjam se, kakšne začetniške težave smo imeli, ker nismo imeli lastne oplemenitilnice. Zvečer smo spleteno blago odpeljali v dodelavo v Zagreb, Kranj ali Ljubljano, zjutraj pa nazaj v Ljubljano, da so lahko ljudje nemoteno delali. Imeli smo le enega šoferja, zato smo pomagali voziti tudi tisti delavci, ki smo imeli vozniški izpit. Čeprav je bilo takrat težko, pa smo danes lahko ponosni na delovno organizacijo, ki je lahko glede ekonomskega poslovanja, samoupravljanja in še česa vzor ostalim. Če bi tudi v drugih tovarnah delali tako kot v Beti, danes ne bi potrebovali stabilizacijskih programov, a tudi težave, ki so danes tako pogoste v našem gospodarstvu, bi nam bile tuje.«

NATANČEN IN PREDAN DELU

Viktor Kozjan je v naši delovni organizaciji zaposlen dobrih 21 let, ves čas pa opravlja finančno-računovodske posle. Že deseto leto vodi finančni sektor. Odlikujeta ga natančnost in predanost delu. Predvsem pa je njegovo delo di-

namično, kajti, kot sam pravi, mora neprestano spremljati spremembe v zakonodaji, se prilagajati novo nastalim razmeram, še posebno v zadnjem času, pa najsi gre za devizno, investicijsko ali katerokoli drugo področje v tej službi. Kozjan je bil predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Metlika in je še vedno v organih sveta, pa tudi v organih bank. »Zdi pa se mi, da sem do priznanja prišel povsem slučajno, saj sem prepričan, da je ljudi, ki bi si prav tako zaslužili takšno priznanje v naši delovni organizaciji še več,« je skromen Kozjan.

SODOBNA TEHNOLOGIJA ZAMENJALA BARVANJE V LESENIH KADEH

Barka Bahorič je leta 1966 našla svojo prvo zaposlitev v Beti. Začela je kot izmenovo-

dja v barvarni, sedaj pa je tam glavna tehnologinja. S spremljanjem novosti na področju tehnologije barvanja in prinašanjem le-teh v proizvodnjo,

je veliko pripomogla k boljšim delovnim rezultatom. V teh letih, kar Barka dela v barvarni, se je namreč marsikaj spremenilo. »Ko sem se zaposlila, je bila tehnologija zastarela. Barvali smo v lesenih kadeh. Vsi smo delali v treh izmenah, ne glede na spol, ne glede na to ali imamo doma otroke ali ne. V zadnjem desetletju smo tehnologijo močno posodobili, delo pa je še vedno štiriizmensko, vendar ženske delajo le v dveh izmenah,« pravi Bahorič in zopet odhiti na odgovorno delo. Njena naloga je, da predpisuje vse tehnološke postopke, po katerih se bo izvajal proces barvanja in nadzoruje, če so pravilno izvajani.

DOSEGA NADPOVPREČNE REZULTATE

Marija Ferk je v Beti strojna šivilna že 21 let. Vsa leta svoje- ga službovanja dosega nad-

povprečne delovne rezultate in delovno normo do 130 odst. Poleg tega pa je tudi kvaliteta njenega dela nadpovprečna. In kako ji to uspe? »Vseh 8 ur moram garati. To je velika psihična, a tudi fizična obremenitev. V hrbtnici že čutim bolečine. Vsak dan je težje dosegati normo. Starejše in mlajše delavke imamo enake norme, čeprav menim, da bi morali starejše drugače obravnavati. Tudi mene je strah, kaj bo, ko ne bom zmogla več tako delati,« pove Marija ter pristavi, da je priznanje, ki ga je dobila do-

kaz, da je tudi šivanje spoštovana vredno delo.

ZA PRAVIČNEJŠE NAGRAJEVANJE

Marija Horvat je dodobra spoznala našo delovno orga-

nizacijo, preden se je končno ustalila v tozdu Kodranka in volna, kjer je bila naprej tehnologinja, pa razvojna tehnologinja, sedaj pa je vodja priprave dela in razvoja. To delo je zelo raznoliko, dobro pa mora poznati tehnologijo od teksturiranja, taslaniranja, sukanja, previjanja, konfekcioniranja ročne volnene preje. Ves čas pa si je prizadevala za uvajanje novih tehnologij v proizvodni postopek. Zavzemala pa se je tudi za pravičnejše nagrajevanje delavcev. V kodranki še pred časom delavci niso bili nagrajevani po učinku, individualne norme so imeli le v volni. Tako so bile med delavci istega tozda razlike. Zato smo za čim več delovnih mest želeli pripraviti analitične ocene. Uspešno nam je, da lahko veliko delavcev sedaj zares nagrajujemo po učinku, kjer pa to še vedno ni mogoče, imajo skupinske norme.«

NAJPOMEMBNEJŠA JE DISCIPLINA

Nada Matekovič je bila v 16 letih, kar dela v Beti, vodja krojilnice, vodja izmene v šivalnici, mojster traku v šivalnici in planer za izvoz. Sedaj pa je vodja operativne priprave konfekcijske proizvodnje, skrbi pa

za nemoteno delo vseh petih konfekcijskih tozdov in kooperacije. »V vsakem tozdu je sicer še planer, vendar ti delajo na osnovi dela, ki ga pripravimo v operativni pripravi. Moja naloga je, da poskrbim, da pravočasno pride material in da ga pripravimo, da proizvodnja redno teče, da so izpolnjeni roki proizvodnje,« pove Nada. Za vse to pa Matekovičeva skrbi z veliko ažurnostjo in predanostjo. Z doslednim spoštovanjem načela natančnosti in časovne vezanosti odpošiljanja gotovih izdelkov pa odločilno vpliva na tehnološko disciplino tudi pri sodelavcih.«

VEDNO ZA DOBRE MEDSEBOJNE ODNOSE

Darinka Plut je začela delati v Beti kot šivilja leta 1969, ob delu pa je končala srednjo tekstilno šolo in postala vodja šivalnice. Sedaj je sicer tehnolog obdelave pogodb za izvoz v konfekcijski skupnosti, vse do letošnjega novega leta pa je delala v šivalnici, kjer je bila vestna, dosledna, svoje izkušnje pa je rada prenašala tudi na mlajše sodelavke. Pove, da je bilo delo v šivalnici zelo zahtevno, odgovorno, kajti moralo je biti opravljeno kvalitetno, v roku, to pa je bilo

lahko le, če so bili med delavkami dobri medsebojni odnosi. Za to pa si je Plutova vedno prizadevala. Poleg svojega poklicnega dela Darinka uspešno opravlja vrsto odgovornih funkcij v samoupravnih organih in delegacijah za skupščine sisov.

PREDANA RAČUNALNIKU

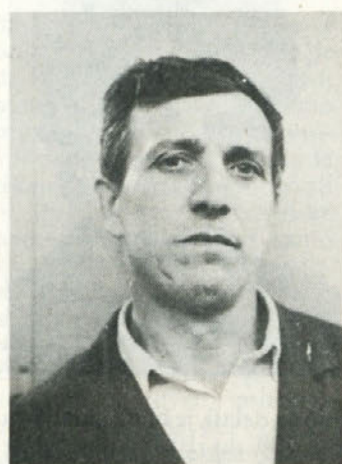
Anica Popovič se je leta 1961 zaposlila kot tekstilni tehnik. Opravljala je različne strokovne delovne naloge. Desetletje je delala v svojem osnovnem poklicu, 14 let je bila programer, organizator na računalniku, v zadnjem času pa se je usmerila na procesni računalnik za krojenje konfekcijskih izdelkov. Je vodja oddelka za optimizacijo krojenja. Aktivna je tudi v delu samoupravnih or-

ganov v delovni organizaciji, zlasti v odboru za kadre, gospodarjenje in delavskem svetu. »Bila sem presenečena, da sem dobila priznanje in še sedaj se sprašujem, če sem ga zares zaslužila,« je skromna Popovičeva, ki je bolj navajena dela kot hvale.

BORI SE ZA DOBROBIT DELAVCEV

Zlatko Bukovec je bil, kose je pred 21 leti zaposlil v Beti, pol leta pri zidarjih, potem pa je postal pletilec. Svojo nalogo opravlja vestno in prizadevno, z nadpovprečnim doseganjem norme. »8 let sem delal v štirih, ostali čas pa v treh izmenah. Iz

Bubnjarecv, kjer sem doma, sem hodil zaradi neustreznih prometnih zvez tudi peš, pa s kolesom, pa najsi je bil dež, sneg ali sonce. V začetku, ko sem bil še pri zidarjih, smo delali vse sobote in marsikatero nedeljo. Sobote smo imeli plačane, nedelje pa ne. Vendar nikoli, tudi ko mi je bilo najtežje, nisem pomislil, da bi odšel iz Beti. Vedno sem se boril za napredek, za dobrobit delavcev. Nepravičnosti nisem nikoli mogel prenesti. Kar je delavčeva pravica, to mora delavec tudi dobiti. Pri uku sem pomagal vrsti pletilcev in marsikateri bi obupal in odšel iz Beti, da mu nisem priskočil na pomoč. O delu v Beti bi lahko napisal cel roman! Presenečen sem, da sem dobil priznanje, seveda pa sem ga zelo vesel. To ni pravo priznanje, ki sem ga prejel v Beti, vendar mi pomeni največ. Sicer pa niso poglobljena priznanja, ampak delo. Ko pride človek v službo, mora vedeti, da bo moral 8 ur dobro in pošteno delati, ne pa, da bo le čakal, da mu mine čas,« je zgovoren Zlatko.

EDINA ŽENSKA MED VODJI SKLADIŠČ

Slavica Plut je potem, ko se je pred 21 leti zaposlila v Beti, najprej delala kot skladiščnik surovega pletiva, ker pa na tem delovnem mestu ni bilo veliko dela, je bila tudi mojstrica pri proizvodnji čipk in evidentičarka surovega pletiva. Sedaj je vodja skladišča surovega pletiva v tozdu Metraža. »Ko sem

BETI ZNA VEDNO PRISLUHNITI POTREBAM ŠPORTA

Delovna organizacija Beti je prejela srebrno Bloudkovo značko. Kot je zapisano v obrazložitvi, je znala Beti vedno prisluhniti potrebam športa in telesne kulture. Poleg tega, da je finančno in s svojimi izdelki pomagala športnim društvom tako v občini kot tudi izven nje, je bila odločilna tudi njena pomoč pri gradnji športnih objektov. V še ne tako davni preteklosti je bila nosilec razvoja košarke v Metliki, ki je dosegla odmevne rezultate v Sloveniji. Danes bdi nad roketom, ki je eden najmočnejših tekmovalnih športov v občini, a saj so članice rokometnega kluba Beti prisotne kar v treh rangih tekmovanj. Ob tem pa Beti ne pozablja na športno in rekreativno udejstvovanje svojih delavcev, o čemer pričajo številna merjenja moči in športnega znanja med tozdi, sorodnimi in prijateljskimi delovnimi organizacijami in udeležba na tradicionalnih športnih srečanjih tekstilnih delavcev. Lani je bila celo organizator tekstilniade v kegljanju. Pred kratkim pa so v Beti ustanovili tudi lastno športno društvo.

začela delati, je bilo v skladišču po 700 do 1000 kilogramov zaloga, danes pa jih je okrog 170 do 180 ton. To zgovorno pove, koliko več dela je danes, vendar me to delo veseli, posebno še, ker se med seboj delavci dobro razumemo. Med vodji skladišč v Beti sem edina ženska, vendar zaradi tega na delovnem mestu nisem nikoli imela nobenih težav,« niza Plutova. Slavica je poleg tega, da je vestna delavka, tudi članica delavskega sveta v tozdu Metraža, predsednica sisov tozda, več let je delala v sindikalni organizaciji. Prav za uredničevanje delavskih interesov z dolgoletnim in požrtvovalnim delom v sindikalni organizaciji in za pomembne uspehe v njenem uveljavljanju in razvoju je prejela srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije.

NAŠ KOMENTAR

Homo sapiens na nuklearnih križpotjih!

Znanje je bilo že od nekdaj v človeški družbi tisti dejavnik, ki je ločevalo ljudi med sabo, ki je vzpodbujalo in krojilo razvoj in napredek.

Od večje količine znanja in njegove večje uporabe v vsakdanjem življenju je bila vedno odvisna tudi materialna osnova človeške skupnosti in stopnja njenega blagostanja.

Znati je ves čas pomenilo stofti kaj hitreje, učinkoviteje in bolj jasnovidno.

Temelje takšnemu načinu razmišljanja in življenja je postavila že starogrška, antična družba, v času renesanse, poldrugo tisočletje, temno in mračno tisočletje pozneje je bil s humanističnim pogledom na svet, zazrtim predvsem v človeka, postavljen most v novoveško skupnost, ponovno oprt na trdne temelje znanosti in znanja.

Danes znova znanje, slabo tisočletje pozneje, odločilno dobiva na pomenu.

Kaže se nam kot edini izhod iz nakopičenih protislovij, kot — zadnja(?) možnost še ohraniti in negovati krhke in zlahkatne silnice, ki so pripeljale Homo sapiensa iz krapinskih votlin do sodobnih nuklearnih križpotij.

Znanje je v našem svetu temeljni produkcijski dejavnik. Zatorej smemo še vedno pritrčiti Marxovi misli, da znanost kot oblika razvoja človekovih produktivnih sil, in to kot oblika družbeno-revolucionarnih produktivnih sil, izsiljuje revolucionarno akcijo producentov — akcijo za spremembo načina produkcije svoje eksistence.

Razvoj produkta na znanstveni osnovi je potemtakem samo način razvoja producentov.

Preveč zapleteno, preveč znanstveno?

Morebiti.

Toda takšni — samo takšni — izvisi so gnali človeško misel dalje, v nove zarje.

Potrditve tega stališča najdemo povsod, kjer so znanje znali uporabiti v konkretni praksi. To pa je mogoče le ob primerni koncentraciji znanja, z združevanjem intelektualnih potencialov in s timskim delom.

Zato so tudi današnje, najrazvitejše družbe zmogle tolikšen korak naprej in odločilno vstopiti v tretjo tehnološko revolucijo.

Kdor danes prodaja znanje, želi uspeh in ekstra profit. In potem znova vlaga v znanje!

Začne pa se vse skupaj z navidezno pretiranim povečanjem števila tistih, ki se radi učijo, ki se hočejo spopasti s knjigami in iz njih črpati moč.

Dejstvo, da smo v našem kolektivu v zadnjih letih povečali število študentov, pa čeprav nam danes to še objektivno ne zmore obroditi pričakovane kakovosti, nas navdaja z optimizmom. Tudi zato, ker so podobna pota že pred leti ubirali kolektivi, ki v našem gospodarstvu nekaj pomenijo.

Znanje, ki ga na ta način nameravamo v večji količini usmeriti v našo tovarno nas mora potegniti dalje. Nas spremeniti, preobraziti.

Kajti znanje je moč, je spoznal že Giordano Bruno, brezkompromisni borec za napredek človekove misli in sreče, za njegovo humanistično renesanso.

Več znaš, več veljaš, pravi sloveski ljudski rek.

Zato hočemo več znati in več vedeti. Pa tudi boljše živeti.

Š. M.

PRED DISCIPLINSKO KOMISIJO, 3. del:

Si in ius vocat, ito!

V zadnjih dveh številkah smo spoznali dva tipa kršilcev delovnih obveznosti: prvega, ki je vse, kar se mu očita, tudi priznal, se pokesal in obžaloval kršitve in drugega, ki nič ne prizna, vse mu je treba posebej dokazovati, na koncu le prizna, vendar ne obžaluje ničesar.

Kljub temu da samo priznanje še ni zadosti in da je potrebno tudi v takih primerih izjaviti dokaze, pa je sam postopek veliko lažje izpeljati zoper takega kršilca, ki dejanja priznava. Predvsem je potek postopka hitrejši, ni potrebno prelagati obravnave, iskati dodatnih prič, samo priznanje je lahko tudi olajševalna okoliščina in torej lahko vpliva tudi na izbiro ukrepa in podobno.

V primeru pa, ko kršilec zanika vse kršitve oz. prizna le, kolikor se mu dokaže, pa je potrebno sprožiti cel mehanizem dokazovanja: od vpogleda v različne listine, ogleda predmetov, s katerimi je bila kršitev storjena, do najpogostejše uporabljenega načina — to je zaslišanja prič. Samega zanikanja kršilcu še ne smemo šteti v breme, saj se lahko brani tudi z molkom, lahko pa na samo obravnavo tudi ne pristopi. Drugače pa je s pričami. Priča, ki je povabljen na disciplinsko obravnavo, se je dolžna le-te tudi udeležiti, in če ni posebnih razlogov za odvezo pričevanja, tudi pričati. Le tako lahko dosledno spoštujemo načelo materialne resnice, ki nas zavezuje, da po resnici ugotovimo in razjasnimo tako dejansko stanje same kršitve kot tudi vse okoliščine, ki so kršilcu v prid ali v breme ter tako ugotovimo njegovo krivdo ter stopnjo odgovornosti.

Nista namreč enako odgovorna glavni direktor in čistilka, če vzamemo dva ekstrema, če storita enako kršitev. Potrebno je ugotoviti odnos kršilca do samega de-

nja, njegove osebne lastnosti, moč zapažanja, reakcije, obnašanje po storjeni kršitvi — skratka, kršitev in kršilca je potrebno individualizirati.

Upravičeni predlagatelji za uvedbo disciplinskega postopka pa večkrat obravnavajo kršilce neosebno, prejdiciirajo stvar, meneč, kršitev je storjena, kršilec je znan, disciplinska komisija pa naj ga vrže ven. Temu pa ne bi smelo biti tako. Kršilci niso številke, so ljudje, delavci, ki delajo, kdor dela pa tudi greši. Vsakega je zato potrebno obravnavati kot osebnost, ne smemo pa tudi pozabiti, da nihče ni kriv, dokler mu ni to pravomočno dokazano. Zato je v postopku potrebno razjasniti najmanjši dvom, le spomnimo se, kako nam je hudo, če nam kdo stori krivico v našem privatnem življenju, za ugotovitev prave (materialne) resnice nam zato ne sme biti škoda ne časa ne denarja.

Pa se povrnimo k pričevanju. Čeprav je izvajanje dokazov z zaslišanjem prič najmanj zanesljiva metoda, saj je podvrženo vplivom vseh subjektivnih lastnosti slehernika, pa je še vedno nenadomestljivo, saj človeškega zaznavanja in opažanja ne moremo nadomestiti z nobeno tehniko. Prav zaradi tega v disciplinskem postopku večkrat vabimo tudi priče. Te pa pridejo ali pa tudi ne. V kazenskem postopku pred sodiščem je prisotnost prič kaj lahko zagotoviti. Če ne pride iz neopravičenih razlogov, jo enostavno privedejo s silo. V

disciplinskem postopku pa je pričanje prav tako dolžnost, le da za neizvajanje te dolžnosti nimamo sankcij — nimamo organov prisile, da bi zagotovili prisotnost prič. Lahko le trkamo na moralno plat zavesti in predlagamo disciplinske obravnave, vse dokler samo vodenje disciplinskega postopka ne vodi v disciplinski obravnavi, dne 8. aprila 1987. Zaradi neudeležbe prič je komisija v dveh primerih postopek ustavila, ker bi z vsakim nadaljnjim prelaganjem in razpisovanjem novih obravnave vodenje samega postopka že zastaralo (mimogrede, obravnava je bila v obeh primerih preložena že dvakrat iz istih razlogov). Rezultat tega je, da nad delavcem, zoper katerega se je sicer disciplinski postopek ustavil iz formalnih razlogov, še vedno kot Damoklejev meč visi obtožba, kajti že samo dejstvo, da je bil nekdo klican na odgovornost pred disciplinsko komisijo, je za nekoga lahko huda psihična obremenitev, ne glede na to, ali mu je bil izrečen kak ukrep ali ne.

Že stari Rimljani so se držali reka: Si in ius vocat, ito! Če si na sodišče poklican, pojdi! Pa niso imeli tako razdelanega pravnega sistema, s kakršnim se mi radi ponašamo. Zelo lepo bi bilo, ko bi si jih v času, ko se tako radi izrekamo za vse napredne vrvine naše družbe, posebej pa še za humanizacijo medsebojnih odnosov, vzeli za vzgled.

B. M.

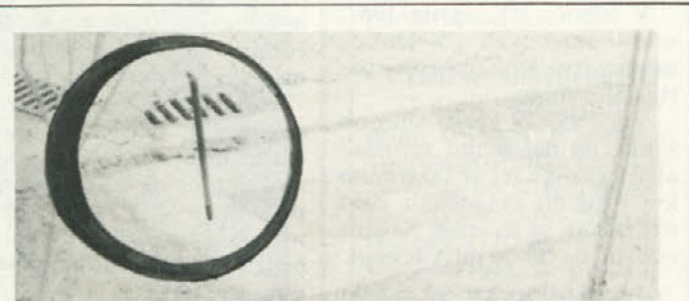

FOTO ŽEBLJIČEK — Kdor se znajde, se znajde. Iznajdljivemu ne more nič do živega. Niti živa niti kakršna koli ograja. Kdor hoče priti med delovnim časom do pijače, pride. Pod ograjo ali nad njo. In v Beti ni malo takšnih, ki jih je videti po bifejih, hotelih in gostilnah, ko stroji najbolj brnijo (ali ko zvonijo telefoni). Vodilni pa pravijo, da je treba dvigniti produktivnost. Eden od naših delavcev (morda jih je bilo več), je dvignil namesto tega žičnato ograjo.

Najbolj razvite družbe cenijo znanje. Homo sapiens je na križpotjih

Metlika, 18. maja 1987

VESELE, DA IMAJO DELO BLIZU DOMA — Kometov obrat v Starem trgu, ki je bil odprt pred 15 leti, so pred tremi leti sicer razširili za kontrolo izdelkov in skladišče pomožnega materiala, sedaj pa znova razmišljajo o razširitvi, kajti šivilje so že zelo utesnjene. Razširitev je še toliko bolj utemeljena zato, ker bi lahko potem zaposlili nove delavke, poleg tega pa imajo tudi dela dovolj. Trenutno šivajo steznike in nedrčke za domači trg, sicer pa delajo tudi za izvoz v SZ, Libijo, Poljsko. Na fotografiji sta Julka Veselič in Marija Konda, obe doma iz sosednje Pake pri Predgradu. Julka je zaposlena v Kometu že 13 let, Marija pa 7. Zadovoljni sta, da imata delo blizu doma, zlasti Marija, ki se je prej vozila v službo v viniški Novoteks.

Guštin spet republiški prvak

Bralci *Vezila* se verjetno spominjajo, da smo lansko leto pisali o velikem uspehu našega električarja Janka Guština, ki je postal republiški prvak SR Slovenije v boks (težka kategorija). In kaj se je dogajalo leto pozneje?

V soboto, 18. aprila 1987, smo praznovali 50-letnico ustanovitve Komunistične partije Slovenije.

V nedeljo, 19. aprila, smo, ob šunki, pa naj bomo verni ali ateisti (šunka tekne tako enim kot drugim) praznovali 1954 let, odkar se je Jezus Kristus odločil, da bo od mrtvih vstal.

Istega dne pa je Janko Guštin zopet opravil z vsokonekurenco in spet osvojil naslov prvaka ter dokazal, da se danes čudeži le redko dogajajo (na veliko razočaranje našega

gospodarstva). Janko je bil v Mariboru prepričljivo najboljši, a tokrat v poltežki kategoriji, kar pomeni, da je pošteno shujšal. V uredništvu *Vezila* se sprašujemo, ali ne gre zasluga za to njegovemu tustu. Vsem tistim nadebudnicam pa, ki že leta zaman konzumirajo najrazličnejše dietne proizvode, priporočamo, da se obrnejo na Janka, ki jim bo znal svetovati (int. tel. 90). Upajmo, da jim ne bo priporočil tasta.

Poleg Guština je v Mariboru postal republiški prvak tudi Gorazd Canič v srednji kategoriji, 15-letni Jožko Plut pa je osvojil srebrno medaljo med mladinci. Ti trije pa so tudi edini, ki so predstavljali metliški boks na prvenstvu.

Hoteli ali ne, kolesarski, rokometni, kegljaški in smučarski delavci v Metliki bodo morali prej ko slej priznati, da postaja boks najtofejnejši metliški šport (poleg avtoprevozništva) in to z izredno skromnimi sredstvi.

Metliški boksarji so bili prve zvezde. Bili pa so tudi najlepši, saj so nosili jogginge z velikim napisom *Beti* na hrbtu.

M. R.

80 let telesne kulture v Metliki

1. junija 1907 je bilo na pobudo naprednega Metličana Danijela Makara ustanovljeno društvo Belokranjski Sokol, kajti to je bil čas, ko so nastajala podobna društva v slovanskih deželah Avstro-Ogrske monarhije. Sokol ni bil le telovadno društvo, temveč tudi organizacija, ki je v svojih vrstah združevala liberalno usmerjeno članstvo, za katerega je bil karakterističen napreden in svobodnjaški duh. Poleg telovadbe je Sokol gojil tudi kulturnoprosvetno dejavnost in vodil bogato knjižnico. Skratka, zdrav duh v zdravem telesu.

Sprva so imeli sokoli svoje prostore v metliškem gradu, na grajskem dvorišču. Tam, kjer je sedaj skladišče *Metalke*, pa so imeli letno telovadišče. 1939 je bil na Pungartu sezidan sokolski dom. Starejši Metličani ga še dandanes imenujejo tako, čeprav se je pozneje uradno imenoval Dom Partizana in sedaj, ko je prenovljen, Dom Edvarda Kardelja.

Uspehi metliških sokolov so bili vidni tudi izven meja kraljevine Jugoslavije. Nekaj telovadcev je občasno nastopalo v državni reprezentanci. Slavo Rajmar je bil celo kandidat za olimpijado v Parizu (1928). Ta podatek pove veliko več, če vemo, da je bila tedaj Jugoslavija s Štukljem in Primožičem ena od svetovnih gimnastičnih velesil.

Okupator sokolskemu društvu ni prizanesel in ga je razpustil. Članstvo pa se je skoraj v celoti opredelilo za program OF. 28 metliških sokolov je dalo tudi svoja življenja.

Preživeli so po vojni ustanovili Fizkulturno društvo Belokranjec. Leta 1951 pa je skrb nad telesno kulturo in šport prevzelo TVD Partizan, ki deluje še danes.

Ob 80-letnici telesne kulture v Metliki je bila v petek, 24. 4. 1987, v Ganglovem raztavišču razstava fotografij. V soboto je bil pred polnimi tribunami športne dvorane telovadni nastop pionirjev, mladincev in članov TVD Partizan in prav nobenemu od obiskovalcev ni bilo žal, da je zamenjal sobotno sedenje pred televizorjem ali debato v zidnici z ogledom te prireditve.

Med gledalci je bil tudi Darček Flajšmanov in solze v očeh so govorile, da je stari sokolski duh še vedno živ.

M. R.

NAŠE ZELENO GIBANJE

V naši delovni organizaciji smo pričeli, recimo temu, z akcijo očiščevanja. Ne gre za pometanje s kadri, ampak za urejanje prostorov in okolice.

Zato je bil v restavraciji sestanek. Vodil ga je glavni direktor Miroslav Štimac. S fotografijami, barvnimi, nam je pokazal, v kakšni zane-marjenosti in svinjariji smo pripravljene preživeti osem delovnih ur. Opozoril nas je na snago in red, ki vzdržujeta svet. Beti ne.

Čistoči bomo morali posvetiti v bodoče več pozornosti. Ne zgolj zaradi lepega videza in poze, ampak tudi zaradi VARNOSTI. Red in čistoča sta tudi prva pokazateljca, kako se sicer obnašamo tudi na drugih področjih. Dobro gospodinjstvo boš spoznal po čistem in urejenem stranišču. Tako vsaj pravijo starejši ljudje. Mi pa ne.

Nam je čistoča, nam je red post-ranska stvar. Pa nam v prihodnje ne bo več.

Od 1. junija dalje bodo občasni pregledi prostorov in okolice. Za neurejenost bodo odgovorni odgovarjali, sicer pa bodo imeli tudi kakšno prednost. Vsakdo med nami bo moral prispevati svoj delež.

Parola, ki smo si jo zadali na sestanku v restavraciji, je: Vsak dan vsaj pet minut za red in čistočo. Če se bomo tega res držali, in prav bi bilo, da se, bo podoba delovne organizacije drugačna. Obiskovalci bodo dobili o nas drugačno sliko, mi pa se bomo boljše in lepše počutili. Lepo bi bilo, če bi skrb za red in čistočo prenesli na vso Metliko oziroma v svoje krajevne skupnosti. Dejstvo je, da bomo živeli v takšnem okolju, kot si ga bomo ustvarili.

Delavci, mladina, krajani!

Vzemimo te zadeve resno. Ne obnašajmo se, kot to počenja Repič v pričujoči humoreski Naša skrb za red in čistočo.

Naša skrb za red in čistočo

V Hitrotkal se je napovedala visoka delegacija iz Belega mesta, zato je sklical direktor vseh direktorjev kolegij.

»Povedati vam moram, da bo obiskal našo delovno organizacijo sam tovariš Mercedesnik. To niso mačje solze, zato morajo biti ta dan delovni prostori čisti, urejeni, da se bo lesketalo naokoli.« je zabičal.

Naslednji dan je bil sestanek razširjenega kolegija. Direktor vseh direktorjev je bil kratek: »Vsi veste, da bo obiskal našo tovarno tovariš Mercedesnik. Tu smo samo zato, da se dogovorimo, kako bomo počistili vse

prostore do zadnje luknje, kako bodo gasilci oprali cesto in parkirni prostor ter kako bomo zvozili z dvorišča navlako, ki se je nabrala pri skladišču gotovih izdelkov.«

Petnajst delovnih skupin je sedem dni čistilo, pralo, odvažalo, biksalo, drgnilo.

»Zmeraj sem trdil, da naši ljudje ljubijo urejeno okolje.« je rekel sekretar in čika ni vrgel po tleh, kar je sicer stalno počenjal, marveč ga je stisnil v žep suknjiča.

Tovariš Mercedesnik iz Belega mesta si je z zanimanjem ogledal Hitrotkal, celo z delavko Katarino Strojnikovo je spregovoril tri besede: »Kako ste kaj?« jo je vprašal, ona pa mu je odvrnila: »Dobro.«

Potem je vodilna ekipa Hitrotkala na čelu s tovarišem Mercedesnikom šla v direktorjevo pisarno in tovariš Mercedesnik je

rekel, še preden so sedli: »To pa je fabrika, to. Priznati moram, da sem pričakoval moderne stroje, najnovejšo opremo, toda pri vsej zadevi me je naj-prijetneje presenetil red, čistoča, ki vlada. Nikjer papirčka, nikjer prahu.«

V tem času sta korakala po tovarniškem dvorišču Jožič Repič in Tone Pisarnikov.

»Izvoli. Ravno še dve sta.« je ponudil Repič Tonetu cigareto.

»No, pa bom.«

Repič je zmečkal prazno cigaretno škatlico in jo zabrisal po dvorišču.

»Kaj pa to počenjaš?« se je začudil Pisarnikov.

»Moč navade, pa tudi sicer je obiska že konec!« je rekel Repič in sta oddimila vsaksebi.

IZ KNJIGE HUMORESKE
TONIJA GAŠPERIČA

STOLI PO BOMBARDIRANJU — Da, tudi takšne podobice je videti v nekaterih naših prostorih. Takšne in podobne stole bi bilo treba zabrisati na smetišče, jih zažgati ali kaj podobnega. Električarji bodo morali poskrbeti za lepše urejeno delavnico.

Bloudkova značka za Beti

Delovna organizacija BETI je vedno pokazala razumevanje in pripravljenost pomagati športnim društvom in športnikom v občini in tudi izven nje. Odlučila je bila tudi pomoč Beti pri graditvi nove športne dvorane. Pod njenim okriljem so nekoč tekmovali košarkarji. Sedaj to delajo rokometašice.

Zaradi vsega tega je DO Beti ob dnevu OF prejela Bloudkova značko.

V Beti ustanovljeno ŠD

23. april 1987 bo ostal zapisan kot dan ustanovitve Športnega društva Beti. Upajmo, da bo po tem dogodku organizirano športno življenje v DO Beti zaživelo. Upajmo tudi, da poslej igrišče ob tovarni ne bo več propadlo.

Prvi predsednik novoustanovljenega društva je postal Dako Damjanovič.

Metlika, 18. maja 1987

LITERARNA UGANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	4	11	
3	9	11	6	12	1	9	1	9	13	6	10	9
14	9	15	9	16	4	1	2	17	2	5	6	3

Obkroži črko pravilnega odgovora in jo prenesi v lik pod številko vprašanja, na katero se odgovor nanaša. Če je npr. pri vprašanju št. 1 pravilen odgovor Č, vpiši povsod v lik pod št. 1 črko Č.

Ob pravilni rešitvi dajo vse črke v liku, brane po vodoravnih vrstah: IME IN PRIIMEK slov. humorista, njegov VZDEVEK in PRIREDITEV, na kateri je ta vzdevek dobil.

- POTOPLJENO SONCE, IZZA UPA — kdo je avtor teh pesniških zbirk?
Č = Rudolf Vlačič, T = Jani Bevč
- Romane NA ZAHODU NIČ NOVEGA, NOČ V LIZBONI je napisal
E = Ernest Hemingway, O = Erich M. Remarque
- Katerega dela NI NAPISAL Ivan Cankar? / N = Doberdob, V = Na Klancu
- Naslov PRVE zbirke humoresk Tonija Gašperiča je
I = Humoreske, R = Ljudje z zaščitenimi hrbti
- Roman ZLOČIN IN KAZEN je napisal
G = F. M. Dostojevski, O = L. N. Tolstoj
- Kdo je avtor teh del: ANDREJ IN KATJA, KRKA UMIRA?
A = Jože Dular, Z = Miran Jarc
- Leta 1964 je pisec romanov GNUS, V ZRELIH LETIH odklonil Nobelovo nagrado. Kdo je bil to? /

Š = J. P. Sartre, V = J. Steinbeck

- LUKEC IN NJEGOV ŠKOREC, PESTRNA, TATIČ — kdo je napisal te mlad. povesti?
P = France Bevč, O = Tone Seliškar
- TV igre MOJ ATA, SOCIALISTIČNI KULAK, MAMA UMRLA STOP, ŠČUKE PA NE je napisal
D = Drago Jančar, E = Tone Partljič
- Kako se imenuje pesniška zbirka Alenke Mežnaršič?
N = 100 belokranjskih, R = Med žitom in pšenico
- Katerega leta je Ivo Andrič dobil Nobelovo nagrado?
Č = 1961, Ž = 1966
- Tragedije ROMEO IN JULIJA, HAMLET, KRALJ LEAR je napisal
A = Oscar Wilde, K = Wiliam Shakespeare
- Kdo je napisal to REKLAMO ZA KONTRACENCIJO:
Besedo »kontrola« s »proti« razložimo,
in »cencija« je jasna brez vprašanj. M = Janez Menart
Tako se s »kontracencijo« borimo, da bi na svetu bil kak cepec manj. R = Tone Pavček
- Otroško igrico ZVEZDICA ZASPANKA je napisal
M = Kajetan Kovič, V = Frane Milčinski-Ježek

- Kdo je končal znamenito delo Jaroslava Haška DOBRI VOJAK ŠVEJK?
E = František Langer, S = Karel Vanek
- Besedilo pesmi NEDAJ SE INES je napisal
L = Arsen Dedič, T = Tin Ujevič
- Kdo je avtor del VERONIKA DESENIŠKA? DESETI BRAT?
B = Josip Jurčič, G = Franc Levstik

T. Ž.

Betko ima besedo

Metlika je lepa. Lahko se pohvalimo z veliko zelenja, z mnogo rožami na oknih. Posamezniki dobro vzdržujejo hiše tudi navzven. Nekaj fasad je res zanemarjenih. Tudi lukenj je v asfaltu. Pa še motijo stvari. Predvsem malomarnost, v glavnem nesnaga, ležeča po mestu. Pred bifejem je večkrat nastlano.

Pa pred samopostrežbo pri miličniški postaji. Pač tam, kjer se ljudje največ gibljejo. V svoji neskrbi mečejo od sebe vse, kar se jim slučajno najde v rokah in česar ne potrebujejo. To ni lepo. Tudi divjih odlagališč je v okolici mesta več. Tu vidiš star štedilnik, tam hladilnik, odvržen ponoči. Kdo lahko uredi te stvari?

V glavnem mi. Smeti mecimo v koše za odpadke.

Pometajmo pred lastnim pragom. Ne odvažajmo odrabljenih reči v gozdove, v jarke in na travnike. Dokler ne bomo sami spoznali, da nam je lepše živeti v urejenem okolju, bodo vse enkratne akcije očiščevanja sicer hvale vredne, a le kapljica v morje. Na red in čistočo v mestu opozarjajmo drug drugega, tudi otroke. Saj poznate tisto: kar se Janez nauči, to Janez zna.

Vzorno se obnašajmo tudi drugod, četudi ne gre za naše rodno mesto.

ALI RES?

Rana ura, zlata ura?

Gledam zjutraj te uboge otroke, ki jih mamice peljejo (čitaj: vlečejo) v vrtec. Kako prav in lepo je, da družba skrbi za ta mladi rod, da imajo organizirano varstvo. Poslušam radio, gledam televizijo, slišim in vidim, kako vsi lepo skrbijo za ta naš naraščaj, novo generacijo zanamcev. Opažam, kako lepo se učijo že triletni otroci: o naravi znajo veliko pesmic in tovarišice jim čitajo pravljice in povesti.

Zopet po radiu slišim, kako zaostali so tisti otroci, katerih starši pač ne premorejo toliko, da bi jih lahko vodili v VVZ. To so otroci, ki so prepuščeni bolj ali manj staršem, ki cesti in sebi.

Poznala sem žensko, mater dveh otrok. Stanovala je daleč od vrtca. Ni imela stanovanja, avtobus ne vozi oziroma ni vozil mimo njenega stanovanja. V svoji revščini je premogla le star, globok voziček, nanj je posadila svoja otroka in ju vozila v vseh letnih časih in v vsakem vremenu v vrtec. Mislim, da si lahko predstavljate kdaj je ta mati že vstala, da je lahko otroka oblekla ter ju peljala tri ali čeli štiri kilometre daleč. Ob 6. uri pa je bila že za svojim, tovarniškim strojem na normi. Pa je imela ta mati srečo, da sta otroka sedaj že odrasla. Veliko slabše bi ji bilo sedaj, v tem novem, boljšem delovnem času, ko smo urni kazalec premaknili po srednjeevropskem času. Seveda samo poleti.

Res, da pravi slovenski pregovor: »Rana ura, zlata ura.« Samo zdi se mi, da prav ta pregovor ni v prid tem majhnim otrokom od leta dalje, ki morajo tako zgodaj iz svoje tople posteljice. Res je, da je podaljšana porodniška doba za leto za matere in otroke velika pridobitev. Če premislim, da že nekateri hodijo ob letu, in se zopet povrnem na mater z globokim otroškim vozičkom, ki je svoji štručki

nesla oziroma peljala v jasli stari komaj 2 meseca. Potem pa v službo.

Poslušam in vidim, koliko mladih ljudi gre v predčasno invalidsko upokožitev. Zakaj?

Naj se vprašamo, kdaj vstane mlada žena in mati delavka, kdaj zbudi otroke, jih kakorkoli spravi v VVZ. Kaj temu otroku pomagajo še tako lepe igrače in še boljše tovarišice, če je zaspan, truden. Kdaj ga je mati vsega zaspanskega oblačila? Sama pod pritiskom ure in dela nervozna in živčna, čeprav je še mlada.

Sprva mu pač lepo prigovarja, kasneje pa, ko popustijo živci...? Potem ga verjetno celo udari. Tako nenaspan in truden, siten otrok verjetno pač ni razpoložen za igranje in igrače v vrtcu. Verjetno čepi in sitnari z drugimi vred.

Je pač tako, da smo celo življenje pod pritiskom te ure in kdor ima srečo, dočaka tudi starost. Ura pričetka delaja pač pri nas 6, saj imamo delo v izmenah. Tako dela veliko DO, nekaj jih je seveda tudi z drsečim delovnim časom. Toda ti so v manjšini. Nekaterim drsi čas, tako ali drugače. V mestih, kjer je urejeno, da imajo v

podjetjih svoje menze, v katerih se dobi tudi kosilo, je za družino boljše. Pri nas kaj takega ne moremo imeti, saj nam je kosilo večali manj predrago, saj je doma pridelana in pripravljena hrana cenejša. Če je? Seveda v mestih je življenje drugačno kot pri nas na podeželju.

V naših, polkmečkih družinah, je pač drugače. Žena, mati, delavka ima zelo zgodaj naravnano uro, dokler vse skupaj uredi z možem, otroci, živina. Ob šestih mora že delati na normi, po normi, ki je tudi naravnana po zapadu in ni majhna. Kajti boj za čimvečjo produktivnost in vsak dan večjo storilnost je navzoč vsak dan bolj.

Po prihodu iz službe pa ta žena skupaj z drugimi člani družine verjetno ne pozna druge rekreacije, kot je delo. Hiše se gradijo ob nedeljah in sobotah, takrat ko gredo ljudje drug drugemu pomagat.

Veliko pomoč imajo ljudje v strojih, toda ti so zelo dragi in kupiti jih je treba.

Mogoče tem ljudem srednjeevropska ura poleti tudi ustreza saj je popoldne daljše, toda toliko časa bodo ti ljudje vzdržali tak tempo. Tose mi zdi pomembno vprašanje?

Veliko govora je o tem, da ljudje izkoriščajo bolniški stalež. Seveda takrat, ko je delo na polju. Mogoče je to tudi res, tega ne vem. Obenem pa se mi poraja vprašanje. Kako je to urejeno (bolniški stalež mi-

slim), v mestih, saj tam ni polkmetov. Zakaj je v mestih tudi veliko bolniškega staleža? Ali ti ljudje nimajo toliko dopustniških dni, da bi pozimi smučali, poleti pa se odpeljali na morje? Saj so zimska središča polna pozimi in morske obale polne, ne samo tujih turistov.

Ali pa so mestni ljudje lahko bolj bolni, ali pa bolj izpostavljeni raznim boleznim kot Belokranjci, katere »čuva« ta nevemkolikokrat prekleti PCB.

Kdor je prečital knjigo Marije Nemanič »Belokranjica«, v njej je lepo opisano težko življenje polkmečke žene, matere in delavke za strojem, ve kaj je težko življenje. Takrat ni bilo v tovarni toplih malic kot je danes. Ničkolikokrat je odšla z njive v službo ob kruhu. Bili so to pionirji in graditelji temeljev nove Jugoslavije.

Menim, da je v tej rani, zlata uri, nekaj resnice, ki spremlja človeka od zibelke do groba. Je tudi kanček pripomočka, da mlade ljudi peha v prezgodnjo invalidsko upokožitev. Nisem zasledila, da bi se s tem novim, seveda boljšim časom, kaj spremenilo na bolje. Ne vem, koliko je prihranka energije? Ali je mogoče storilnost večja, kar bi bilo za to obdobje zelo pomembno!? Tega res ne vem.

Mogoče pa bom, kot pravi Toni Gašperič, naš rojak in humorist, ko bom velika. Kar pa verjetno ne bom nikoli.

ALENKA MEŽNARŠIČ

ZANIMIVOST

Trije službeni avtomobili

V družbenem sektorju imamo natanko 150.196 osebnih avtomobilov, to pa je komajda 5,3 odstotka vseh vozil v državi. Preostalih 94,7 odstotka oziroma 2.674.071 avtomobilov pa je po najnovjših podatkih zveznega statističnega zavoda last zasebnikov.

Največ družbenih avtomobilov je v ožji Srbiji — 42.194. Sem pa so vštet tudi vsi avtomobili organov in organizacij federacije. V Hrvaški je teh avtomobilov 27.887, v Sloveniji 22.423, v Bosni in Hercegovini 20.943, v Vojvodini 15.245, v Makedoniji 14.331, na Kosovu 3.840 in v Črni gori 3.339. Pozornost pritegujejo tudi podatki o razporeditvi osebnih vozil po posameznih dejavnostih družbenega sektorja. Največ jih je namreč v gospodarskih organizacijah — 10.275.

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Alenka Badovinac, Janko Bračič, Dragica Končar, Mojca Konda, Ljilja Maršič, Jure Matekovič, Vida Šegina-Matkovič, Branko Matkovič, Tone Omerzel, Matjaž Rus, Sonja Zorc, Marjetka Žele, Mimica Klepec, Marina Vukšinič, Marina Sladič in Mijo Maršič. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2500 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava: DIC Novo mesto, tiska: TISKARNA Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330, Metlika, telefon: (060) 58 170. **VEZILO** je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

Če število osebnih avtomobilov v gospodarstvu primerjamo s številom gospodarskih organizacij in skupnosti, ki jih je nekaj več kot 33.600, vidimo, da pridejo na sleherno izmed njih povprečno po trije avtomobili.

Negospodarske organizacije in ustanove pa imajo 30.530 osebnih avtomobilov. Skupščine, politični in izvršni organi, od občine do federacije, SDK in Narodne banke (skupaj jih je 7522), imajo 10.509 osebnih avtomobilov. Zaposleni v 8708 samoupravnih interesnih skupnostih uporabljajo 1509 družbenih avtomobilov. Organi družbenopolitičnih organizacij (skupaj jih je 3244), imajo 6873 avtomobilov.

Podpisovalci s palcem

Tisti, zaradi katerih smo zbrali te podatke, jih seveda ne bodo prebrali, ker brati pač ne znajo. Po statističnih ugotovitvah je kar 9,5 odstotka Jugoslovanov, starejših od 10 let, ki se znajo podpisati le s palcem ali križem. In to v letu 1987.

Da bo vse skupaj videti še bolj smešno, se nam to dogaja v času, ko imamo 19 univerz, se pravi toliko kolikor Kitajska, osem akademij znanosti in umetnosti, pa toliko študentov, magistrstov, doktorjev znanosti in akademikov kot le redkokatera država na svetu.

Nepristransko statistično ogledalo pa nam pokaže še nekaj neprijetnih resnic: med prebivalci, ki so starejši od deset let, jih je kar tretjina brez popolne osnovne šole, med 6,5 milijona zaposlenimi jih je 220.000 povsem nepismenih. Po teh podatkih nam mora biti jasno, da nepismenost ni več le izobrazbeno in kulturno, temveč predvsem razredno vprašanje.

V Jugoslaviji 220 tisoč prebivalcev nepismenih

KOT ZAVRTENA — »Videti sem, kot bi me kdo zavrtel,« je posnetek komentirala Klotilda Zračnik. Resnici na ljubo: vrtijo me, vrtijo. V službi šef, ki me goni, naj več delam. Za intervencijski osebni dohodek. V trgovini me vrtijo trgovci. S cenami, ki so vrtoglave. V šoli me vrtijo učiteljice. Trobijomi, da imam razuzdanega otroka. Od samega vrtenja se mi bo zvrtilo v glavi.« (Foto: M. R.)

Minljivost

*Mladost je kakor sonce,
ki zjutraj
skozi gosto meglo
se prebija.*

*Mladost je hitra
kakor veter.
Sveti kot
ponoči luna.*

*Vrti se kakor zemlja
brez prestanka.*

*A mladost hitro mine,
ostaneš sam,
pod toplim soncem
hladne ude greješ.*

*S svojimi spomini
na zapečku
si pozimi.*

Praprot valovi

*Sonce na nebu ugaša.
Njegov zadnji žarek
še zadnjič nežno, mehko
poboža vrhove dreves.*

*Praprot valovi
med brezjem
kot deroča reka.
Med pajčevinami
se love mušice.*

*Večer se prižiga
z vsem svojim sijajem.
Na nebu lesketajo
zvezde in luna
se smehlja
skozi okna oblakov.*

ALENKA MEŽNARŠIČ